

Miljøledelse ISO 14001

Online kursus

Agenda - formiddag

09:00 Velkomst og introduktion til dagsorden og formidlingsform

09:15 Introduktion til ISO 14001

09:30 Planlægning af et miljøledelsessystem

10:00 Pause

10:10 Miljøarbejdet i praksis

10:55 Præstationsevaluering

11:20 Evaluering

11:30 På gensyn!

Dansk Standard

- Danmarks officielle standardiseringsorganisation
- Grundlagt i 1926
- Erhvervsdrivende fond
- 150 medarbejdere i København og Løgstør
- Erhvervspolitisk partnerskab med Erhvervsministeriet

Miljømærkning
Danmark

Learning

Undervisningsform

- Præsentere hovedemnerne i ISO 14001
- Give overblik over standarden
- Forklare hvad der menes
- Teste jeres forståelse
- Besvare spørgsmål over chatten

Overblik over indhold

GRUNDLÆGGENDE VIDEN OM ISO 14001

PLANLÆGNING AF MILJØLEDELSESSYSTEMET
HERUNDER MILJØFORHOLD OG
MILJØPÅVIRKNINGER

MILJØPOLITIK OG MILJØMÅL

IMPLEMENTERING

OPFØLGNING

Introduktion til ISO 14001

ISO 14000 familien

ISO 14004, Miljøledelsessystemer
Generelle retningslinjer for implementering

ISO 14031, Miljøledelse – Miljøpræstationsevaluering
Vejledning

ISO 14040, Miljøledelse – Livscyklusvurdering
Principper og struktur

ISO 14044, Miljøledelsessystemer – Livscyklusvurdering
Krav og vejledning

ISO 14063, Miljøledelse - Miljøkommunikation
Vejledning og eksempler

ISO 19011, Vejledning i auditering af ledelsessystemer

Formålet med miljøledelse:

- At beskytte miljøet ved at forebygge eller afbøde ugunstige miljøpåvirkninger
- At afbøde potentielt ugunstige miljømæssige omstændigheders indvirkning på organisationen
- At hjælpe organisationen med at opfylde sine bindende forpligtelser
- At forbedre miljøpræstationen

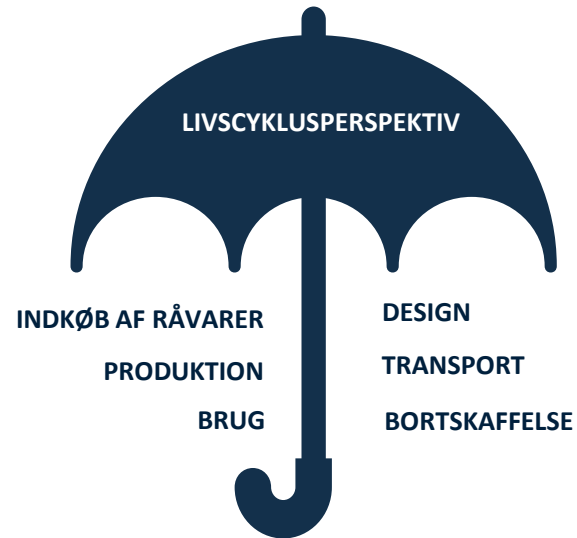

ISO14001:2015 har fokus på:

- **Ledelsesforankring og strategi**
Miljøledelse er del af ledelsens strategiske fokus og standarden fastlægger ansvaret for miljøforbedringer hos topledelsen.
Ledelsen skal aktivt kommunikere politikker og mål
- **Omverden- og Interessentfokus**
Forøget fokus på organisationens rammer og vilkår samt viden om behov og forventninger fra interessenter
- **Miljøbeskyttelse**
Forventningerne til organisationen om øget proaktivitet for miljøbeskyttelse
- **Miljøperformance**
Øget fokus på reelle miljøforbedringer
- **Livscyklusperspektiv (LCA)**
Kontrol med og indflydelse på miljøeffekt i forhold til produkternes livscyklus

Grundlæggende principper

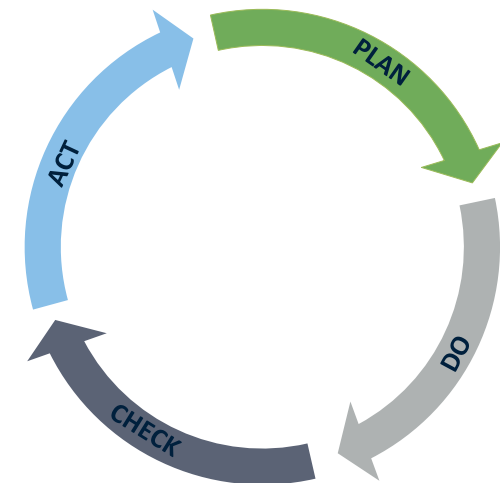
Livscyklusperspektiv

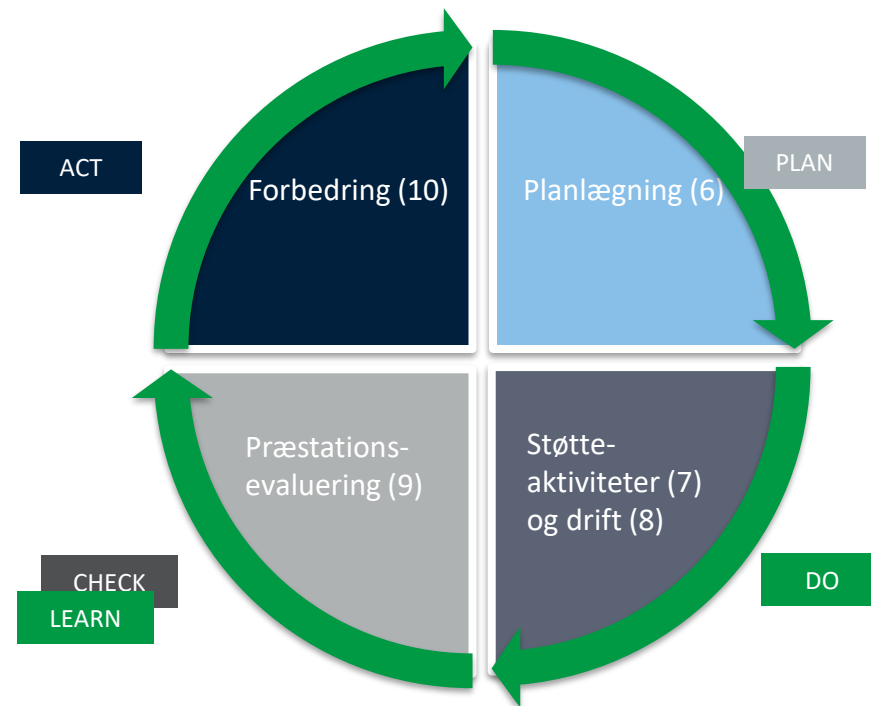
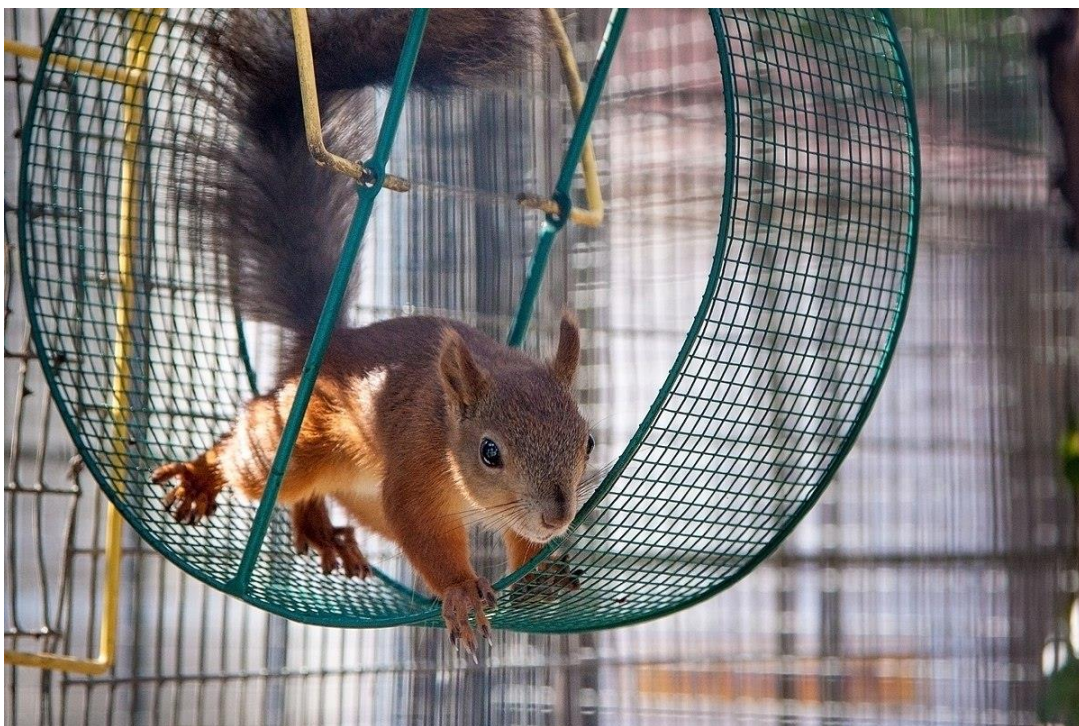
Risikotankegang

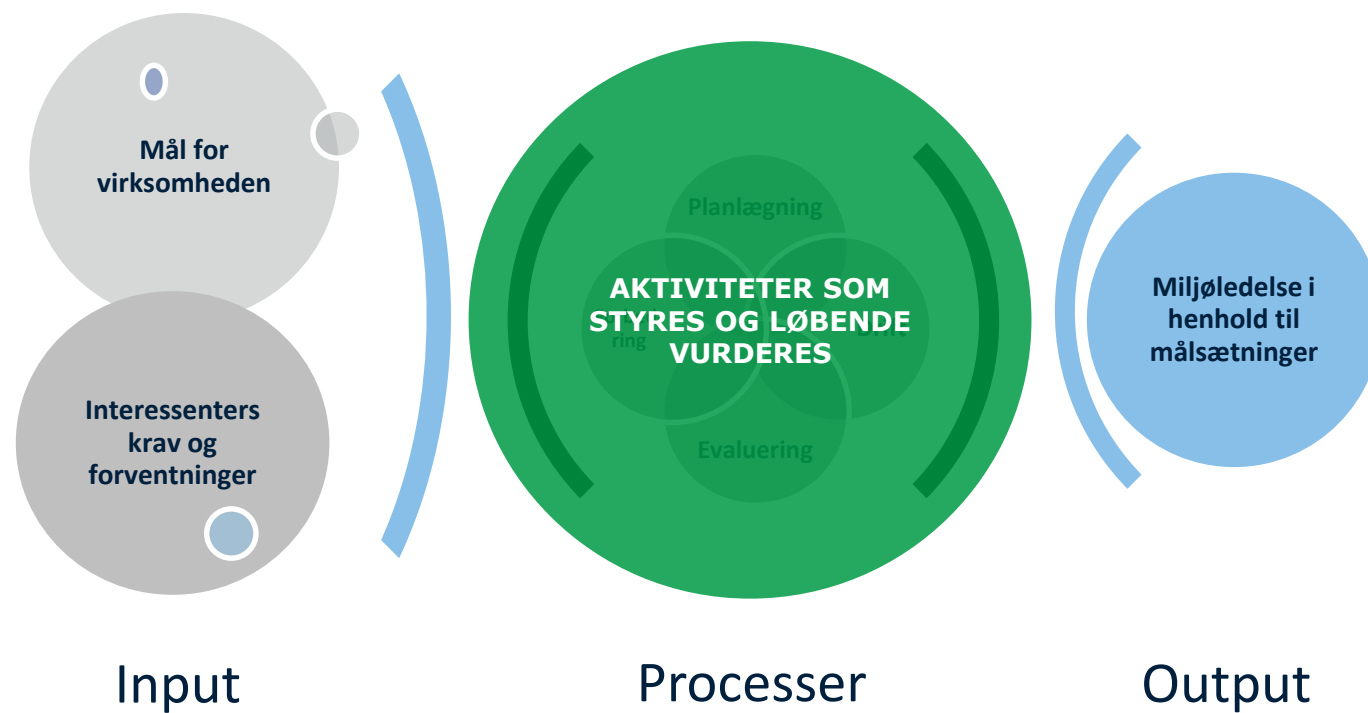
PDCA

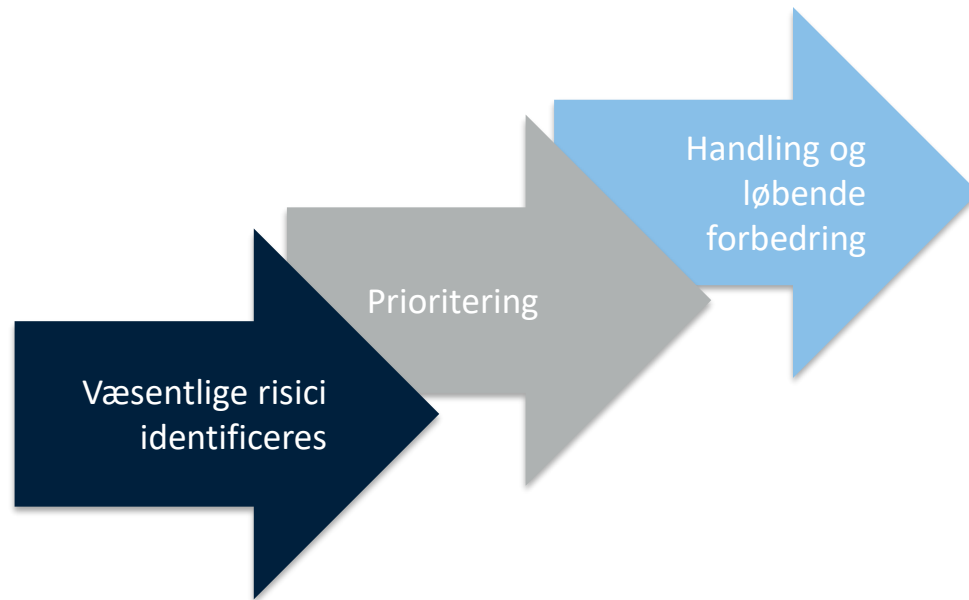
PDCA i modsætning til brandslukning

Procesorientering - processer for miljøledelse integreres (hvor muligt) i eksisterende processer

Risikotankegang

Forebygge eller reducere uønskede virkninger, herunder ydre miljømæssige omstændigheder, der potentielt kan påvirke organisationen

Fordele ved miljøledelse

Ledelse af miljømæssige risici

I hele virksomheden og livscyklus

Økonomiske fordele

Effektiv udnyttelse af ressourcer og ændrede arbejdsprocesser der kan øge/forbedre effektiviteten

Omdømme

Bæredygtighed og miljø er positiv branding

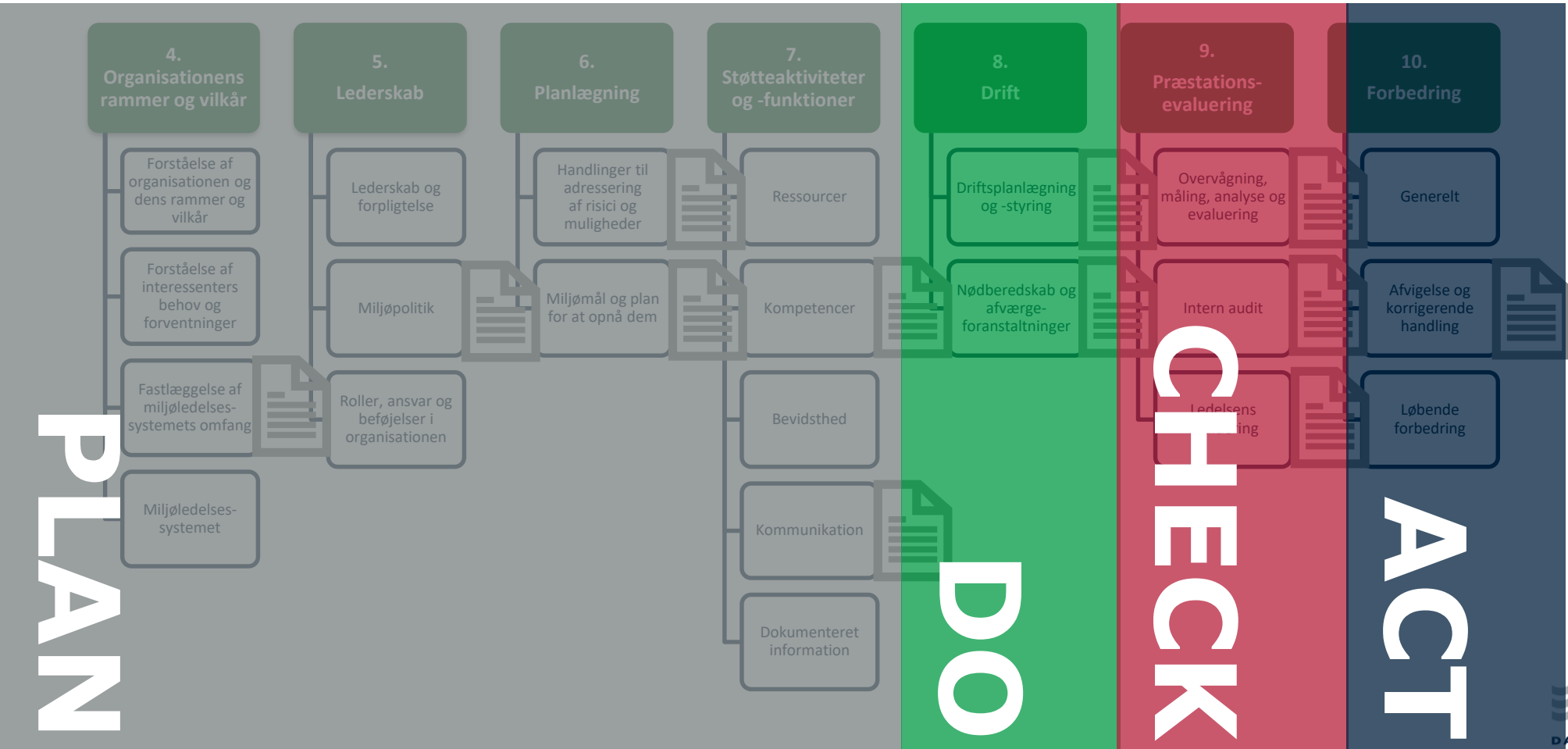
Nye forretningsmuligheder

Mulighed for nye kunder og markeder

Krav

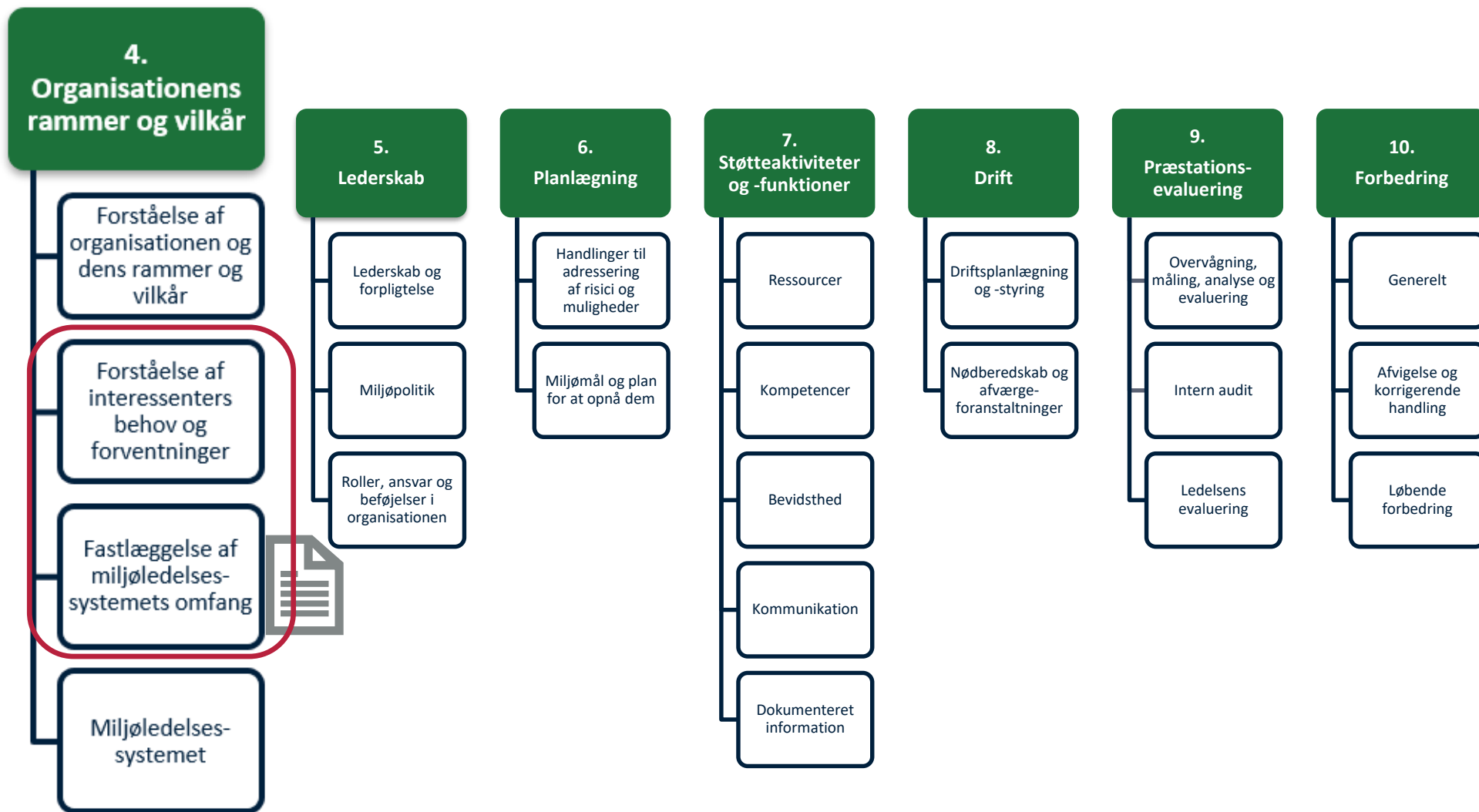
Kunder eller andre interessenter ønsker det

ISO 14001:2015 indhold

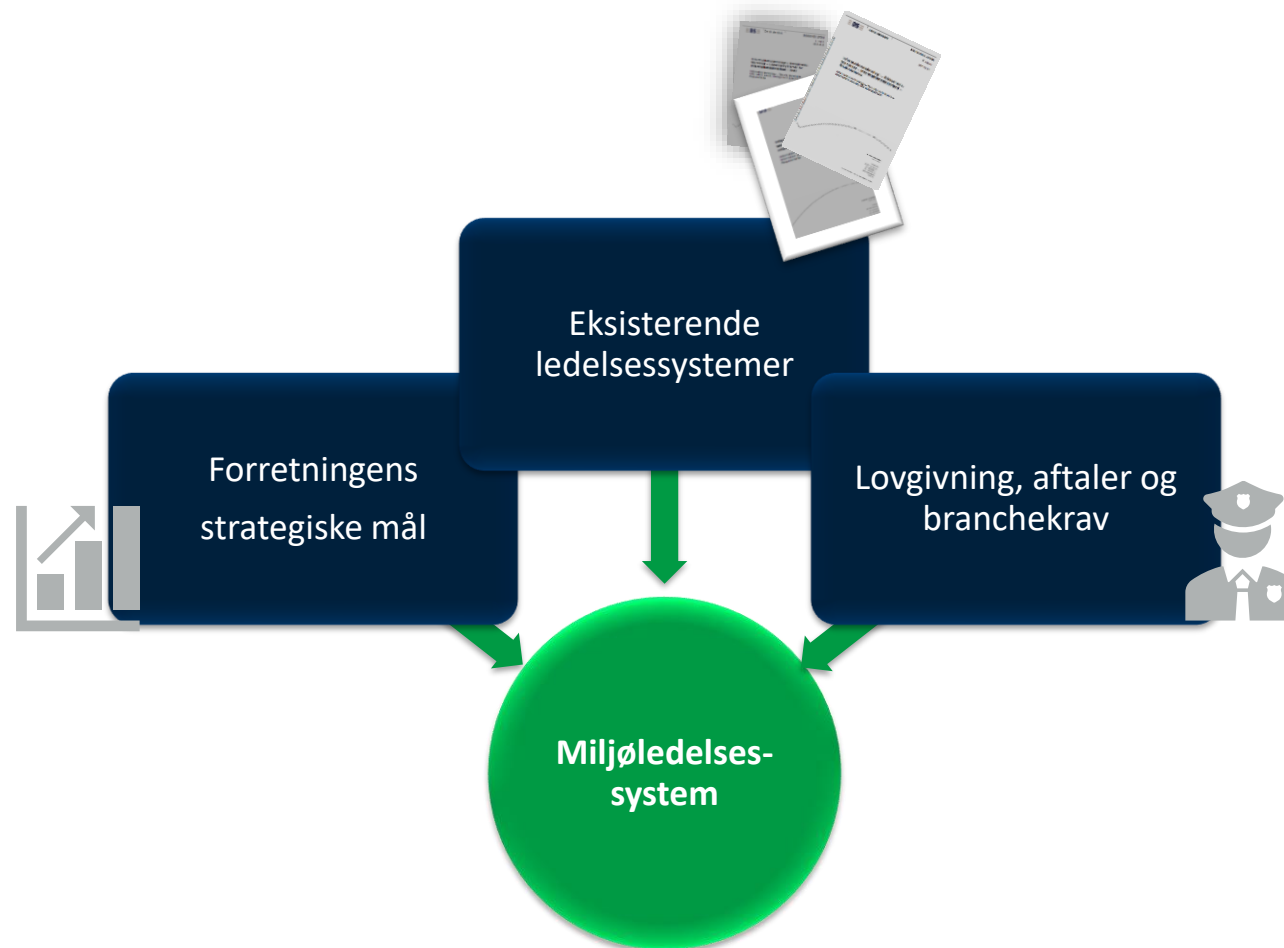

Planlægning af miljøledelsessystemet

ISO 14001:2015 indhold

Organisationens karakteristika

Interessentanalyse

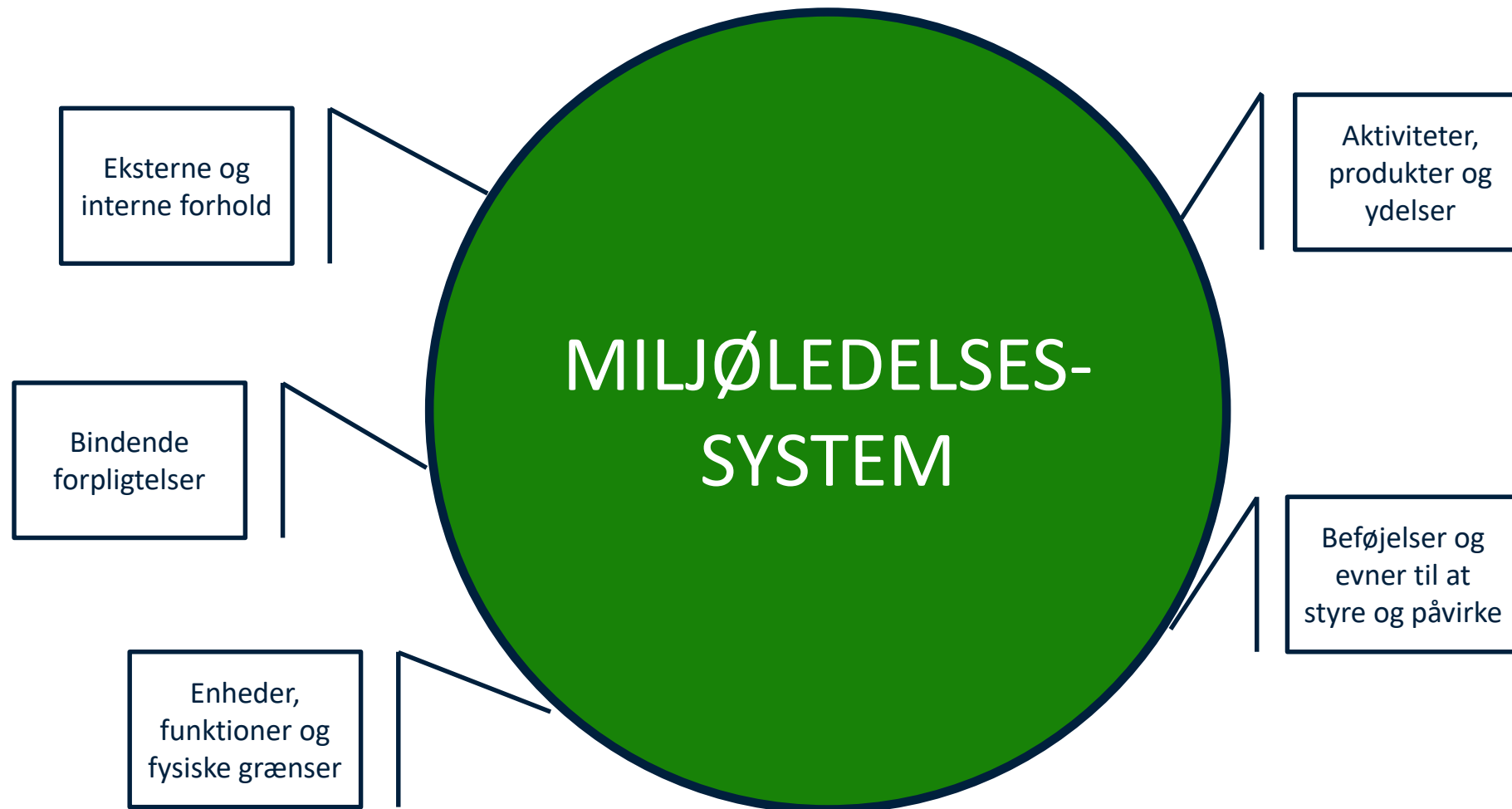

Eksempel på interessentanalyse

Interessent	Aktivitet /produkt/ydelse	Miljøforhold	Interessents krav/behov / forventning	Status
Miljømyndighed	Godkendelse og tilsyn	Miljøpræstation	Lov og godkendelse	Primær interessent
Naboer	Passive	Gener – støj, luft, lugt...	Konfliktsituation ÷ støjsituation	Tertiære interessenter
Transportør /Vognmand	Transport	Forurening af jord	Ingen forurening bilerne drift	Sekundær interessent

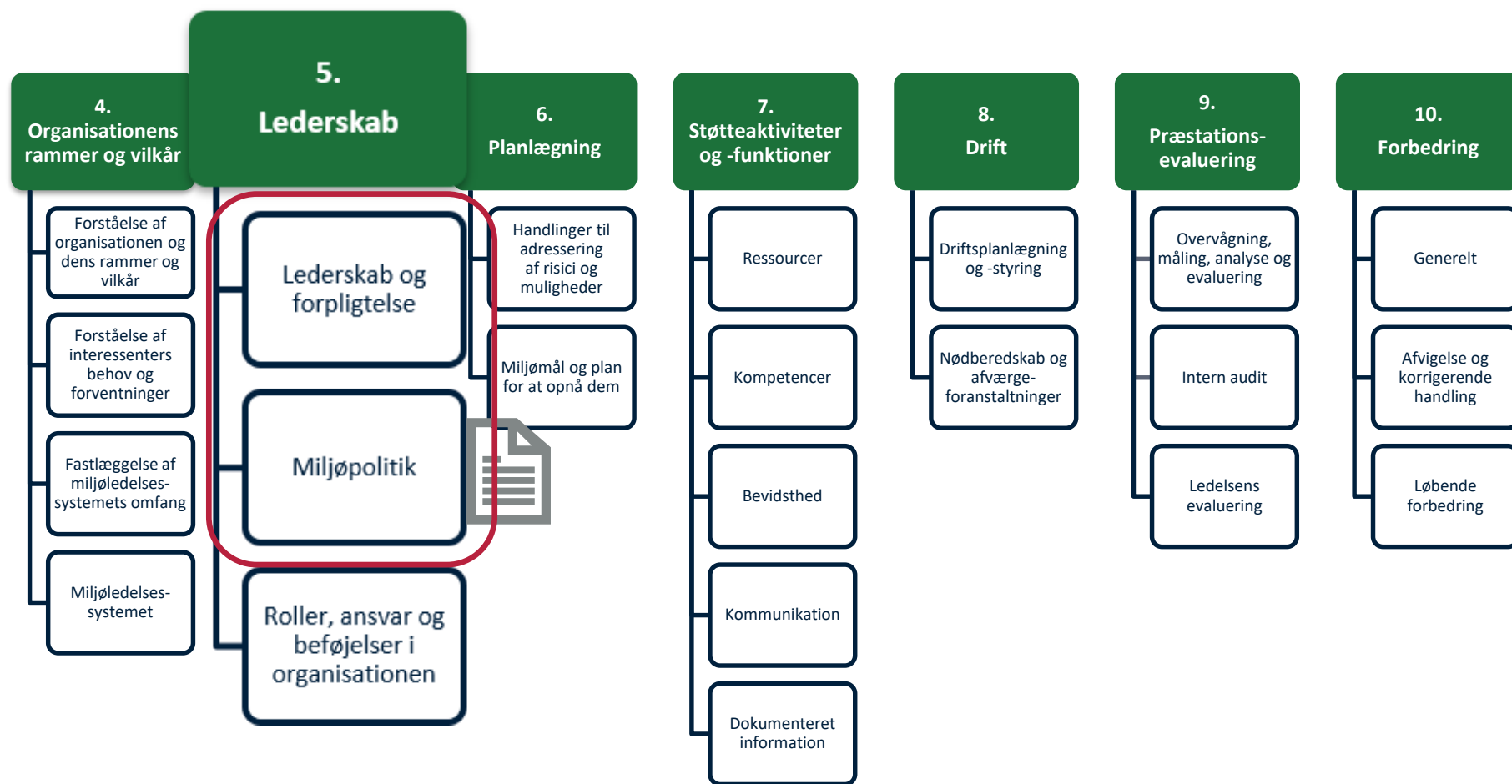
Bindende forpligtelser

Miljøledelsessystemets omfang

Miljøarbejdet i praksis

ISO 14001:2015 indhold

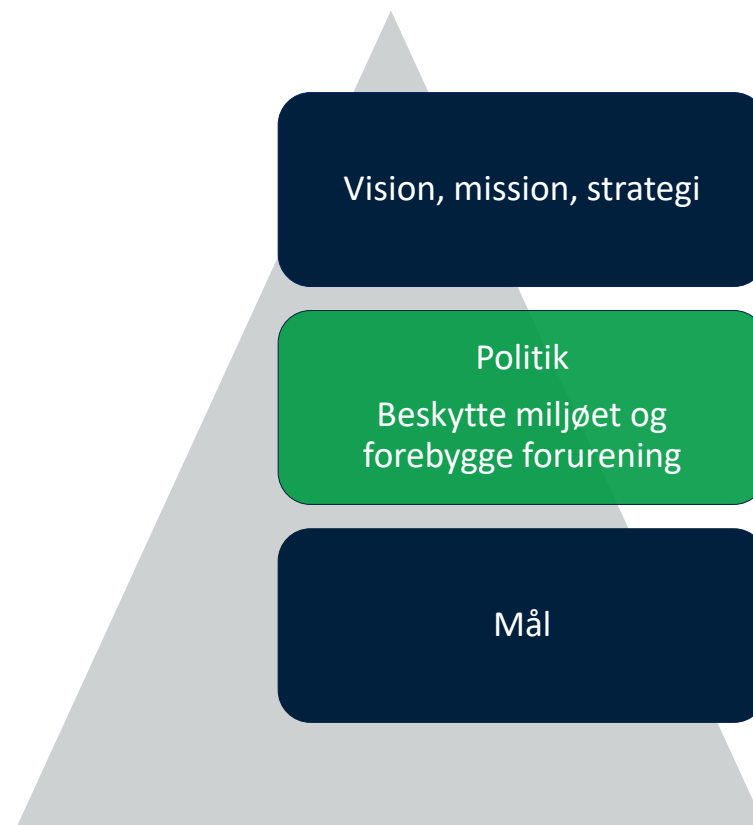

Topledelsens 360° ansvar

Miljøpolitik

- Skal være ledelsens politik
- Skal beskrive ambitioner og fokusområder på miljøområdet
- Miljøpåvirkning skal kendes inden miljøpolitikken kan formuleres
- Gennemgå politikken med mellemrum for at sikre at den afspejler jeres miljø og den strategiske retning virksomheden arbejder mod

En miljøpolitik skal.....

Passe til virksomhedens formål, rammer og vilkår, herunder arten og omfanget af samt miljøpåvirkningerne fra dens aktiviteter, produkter og ydelser

Danne grundlag for fastsættelse af miljømål

Indeholde en forpligtelse til beskyttelse af miljøet, herunder forebyggelse af forurening og andre specifikke forpligtelser, der er relevante for organisationens rammer og vilkår.

Indeholder en forpligtelse til at opfylde organisationens bindende forpligtelser

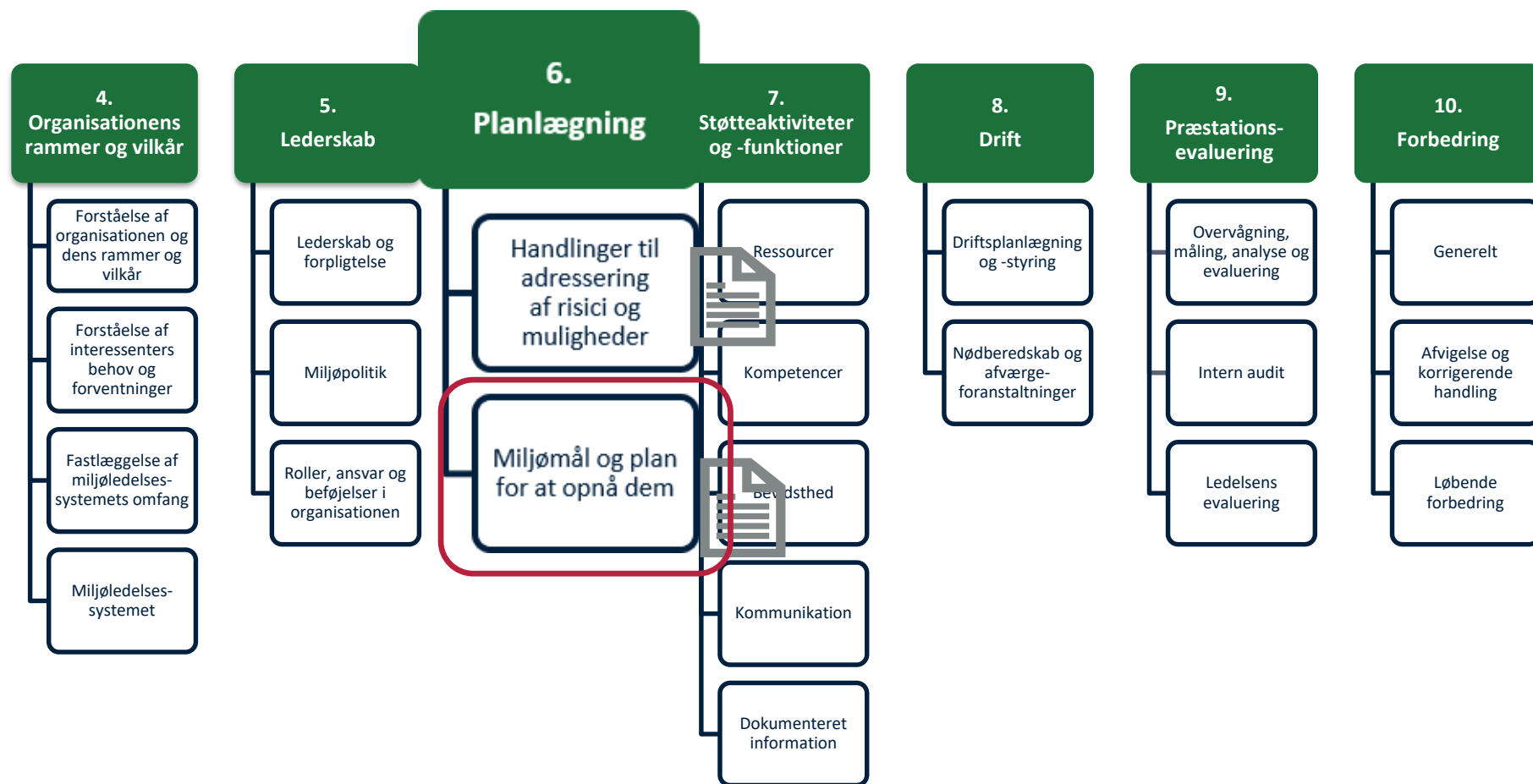
Indeholde en forpligtelse til løbende forbedringer af ledelsessystemet med henblik på forbedring af miljøpræstationen

OBS: Miljøpolitikken skal være tilgængelig for interessenter

Pause

ISO 14001:2015 indhold

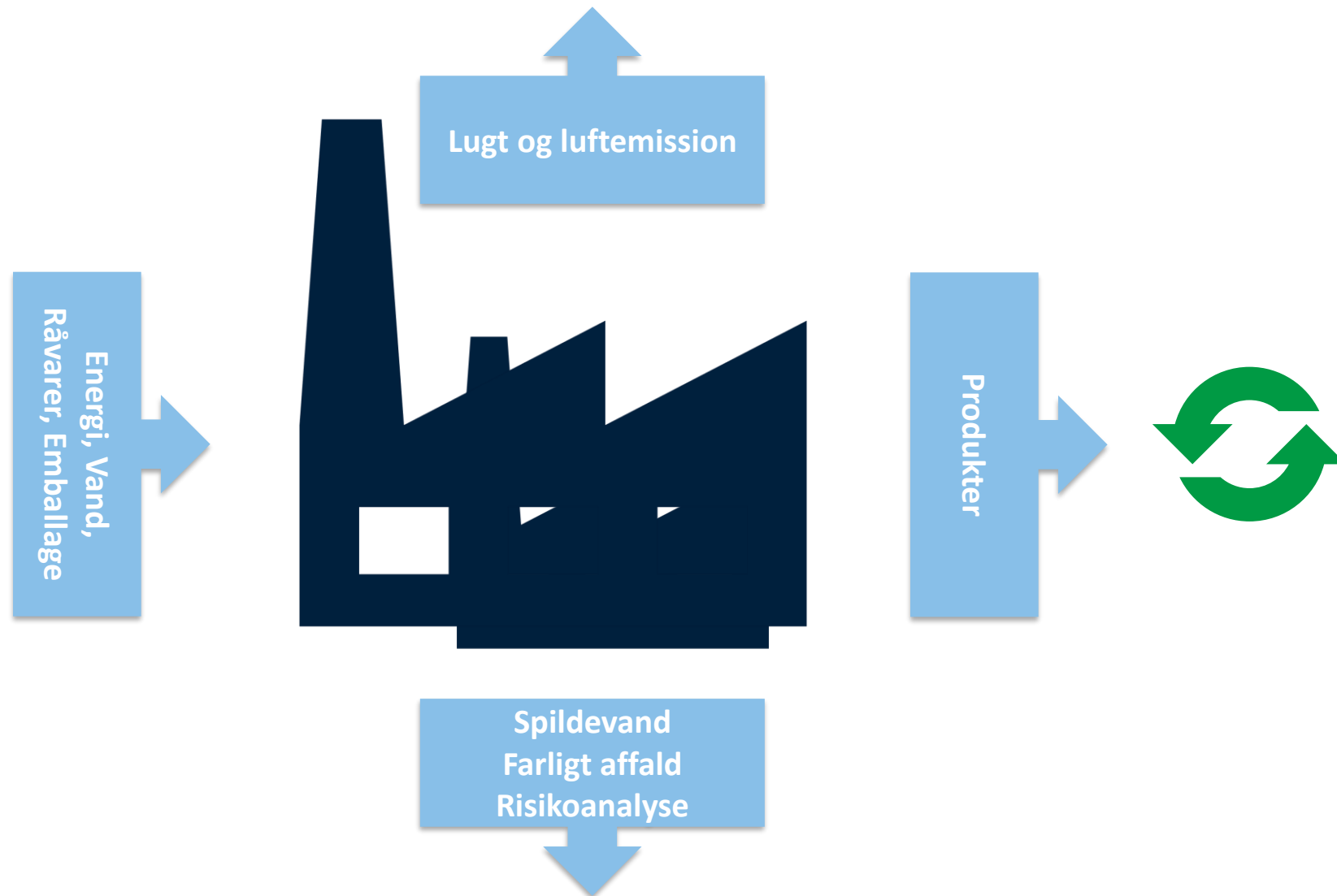
Og man skal forfølge muligheder, der fører til nye eller forøgede gevinster/miljøpræstationer.

Man skal undgå, mindske eller tage en risiko ud fra en kvalificeret beslutning.

Organisationen skal fastlægge de risici og muligheder, der er forbundet med miljøforholdene, de bindende forpligtelser samt de interne og eksterne forhold og krav og interessenters forventninger der er identificeret.

Og planlægge handlinger der skal integreres og implementeres i miljøledelsessystemets processer eller andre forretningsprocesser. Effektiviteten af disse handlinger evalueres.

Miljøforhold der kan styres og påvirkes samt afledte miljøpåvirkninger

Bindende forpligtelser

- Fastlægge og have adgang til bindende forpligtelser der vedrøre miljøforhold
- Fastlægge hvordan forpligtelserne gælder for virksomheden
- Tage højde for forpligtelser ved indførelse, drift og vedligehold af miljøledelsessystemet

Bindende forpligtelser - eksempel

Der er fastsat støjgrænser for vindmøller i Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 135 af 7/2/2019.

Støjgrænserne er:

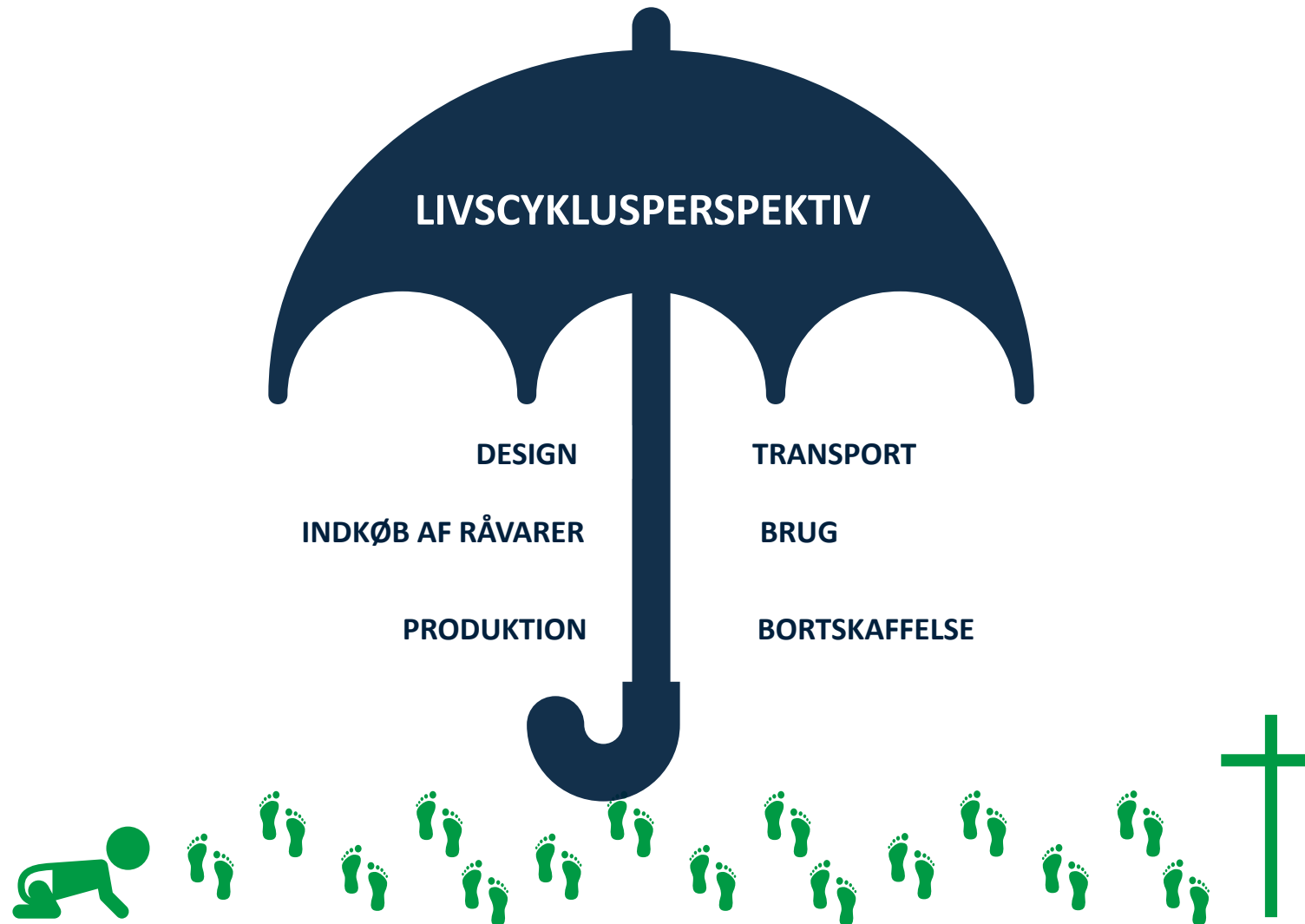
§ 4. Den samlede støjbelastning fra vindmøller må ikke overstige følgende grænseværdier:

1) I det mest støjbelastede punkt ved udendørs opholdsarealer højst 15 meter fra beboelse i det åbne land:

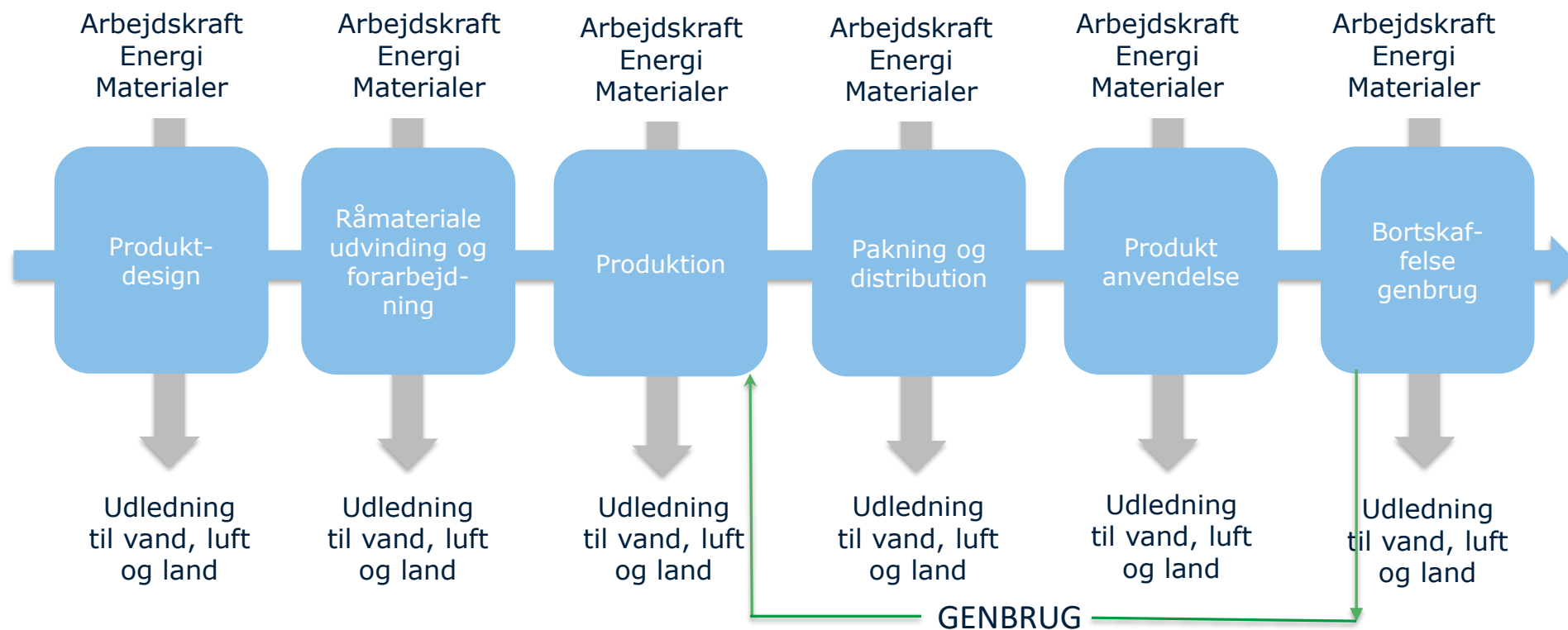
a) 44 dB(A) ved en vindhastighed på 8 m/s.

b) 42 dB(A) ved en vindhastighed på 6 m/s.

Livscyklusperspektiv = produkters miljøpåvirkning "fra vugge til grav"

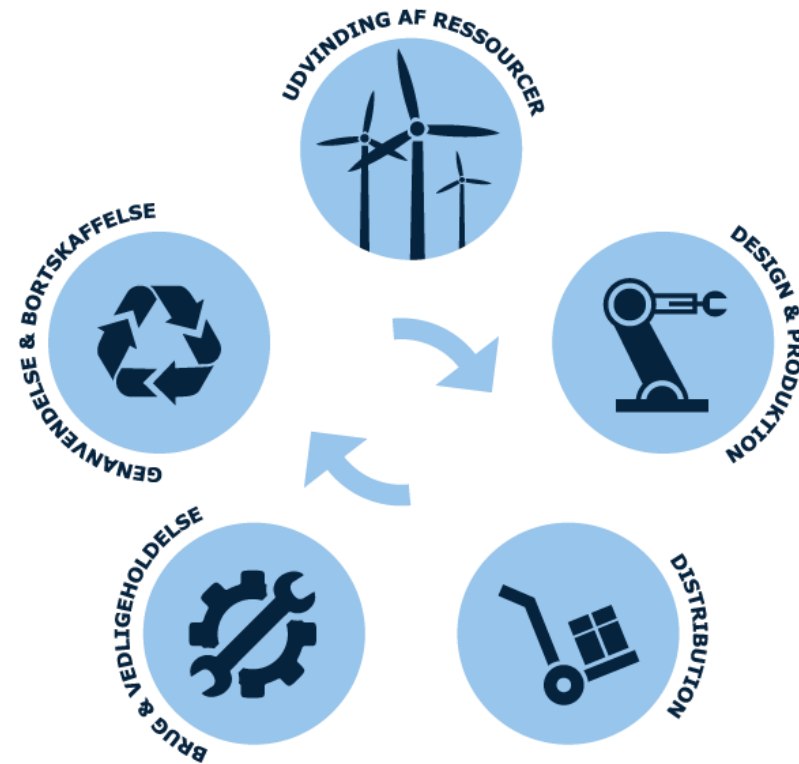

Livscyklusfaserne

Livscyklusperspektiv betyder....

- Holistisk syn på virksomhedens miljøforhold og miljøpåvirkninger
- Overblik over miljøforhold i alle faser; anskaffelse af råmaterialer udvikling, fremstilling, distribution, brug og bortskaffelse
- Hvilke af faserne kan styres og hvilke kan påvirkes
- Vigtigt at forhindre at miljøpåvirkninger utilsigtet flyttes fra et sted i livscyklus til et andet

Miljømål

Specifikt

Målene beskrives præcist

Målbart

Det, der ikke kan måles, kan ikke styres

Ambitiøst

Medarbejdernes entusiasme afhænger af, om målene forankres i organisationen

Realistisk

Målene skal være væsentlige, realistiske og opnåelige

Tidsbestemt

Deadline og plan for evaluering og forbedring

Planlægning af handlinger

Væsentlige miljøforhold

- Hvordan integreres og implementeres de i processer
- Hvordan evalueres disse effektivt

Bindende forpligtelser

- Hvordan integreres og implementeres de i processer
- Hvordan evalueres disse effektivt

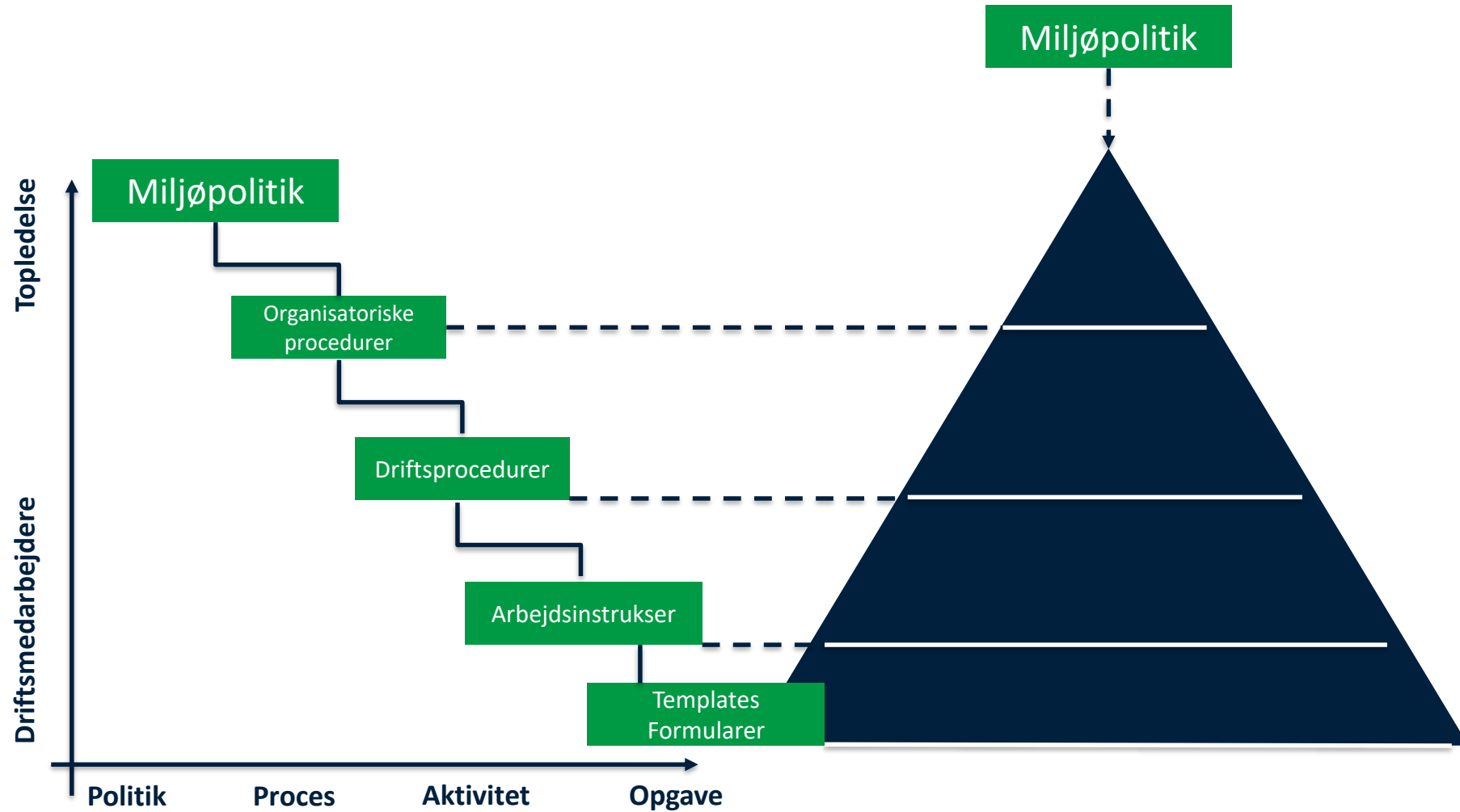
Identificere risici og muligheder

- Hvordan integreres og implementeres de i processer
- Hvordan evalueres disse effektivt

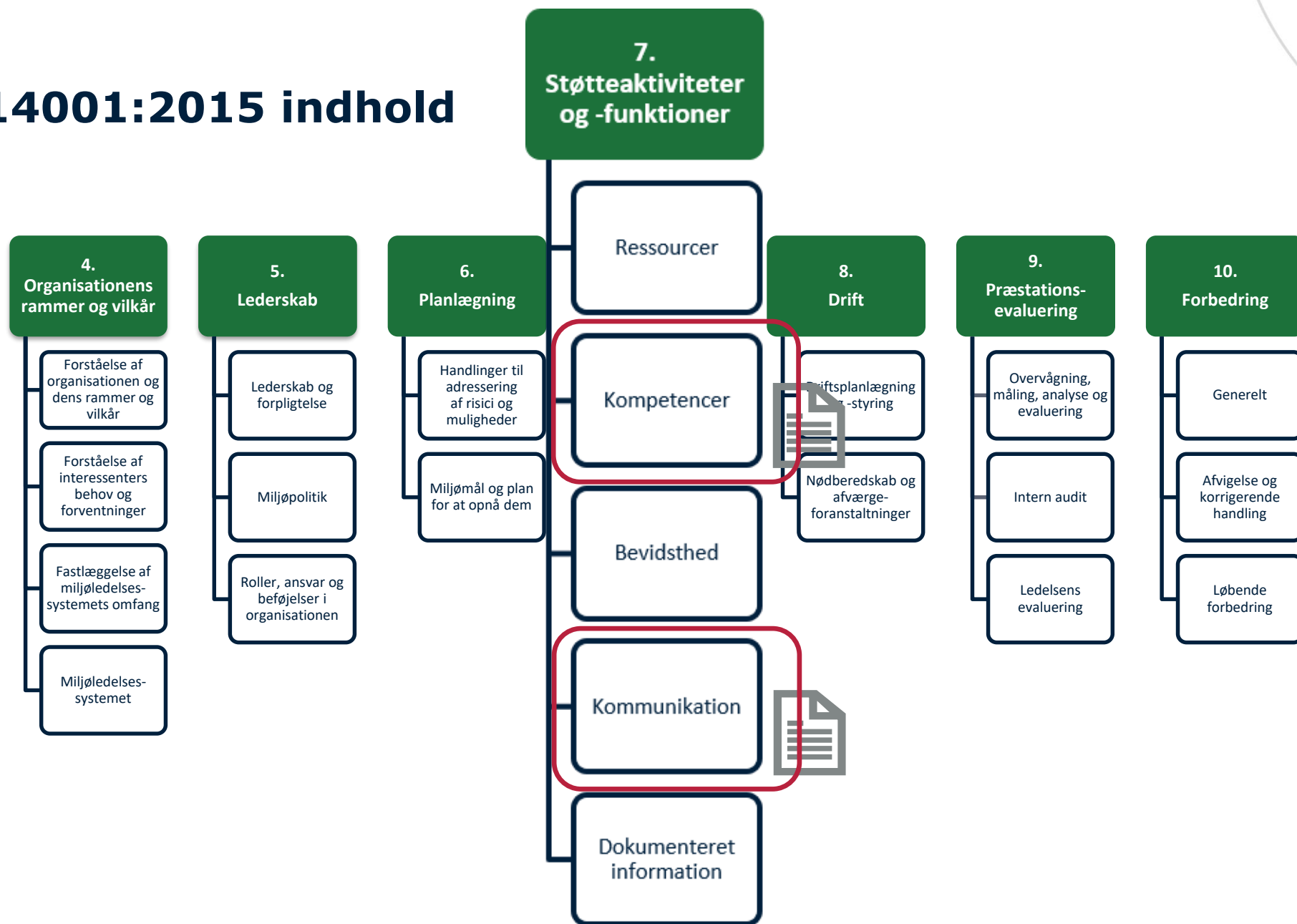
Styring og påvirkning af miljøforhold

Proces	Styring	Påvirke
Indkøb	Indkøb af råvarer og materialer med "lille" miljøpåvirkning Fokus på kemi – substitution Energioptimering og grøn energi	Dialog med leverandører om miljøpræstation af varer
Produkter	Overvejelser omkring cirkulær økonomi i produktudvikling	Anbefaling til bortskaffelsesmetode
Rengøring	Krav til brug af svanemærket rengøring	Indføre affaldssortering
Transport	Reduktion af transport gennem øget intern logistik og lagerstyring Skypemøder	Anbefale medarbejdere at bruge offentlig transport/cykle Vælge certificeret samarbejdspartner
Håndværkere	Krav til brug af materialer samt håndtering af affald	Kompetencer og miljøuddannelse

Typisk dokumentstruktur

ISO 14001:2015 indhold

Ressourcer - Kompetencer – Bevidsthed - Kommunikation

Kompetencer

- Sikre, at disse personer er kompetente med baggrund i den rette uddannelse, træning eller erfaring. Afklare kompetencer og kompetencebehov
- Fastlægge behovet for uddannelse og træning affødt af miljøforholdene og miljøledelsessystemet
- Hvor der er et behov, iværksætte handlinger til at fremskaffe de nødvendige kompetencer og evaluere effektiviteten af de iværksatte handlinger

Organisationen skal bevare passende dokumenteret information som vidnesbyrd om kompetencerne.

Bevidsthed

Organisationen skal sikre at personer, som udfører arbejde under organisationens ledelse, er bevidste om:

- miljøpolitikken
- væsentlige miljøforhold og miljøpåvirkninger fra deres arbejde
- deres bidrag til miljøledelsessystemets effektivitet, herunder fordelene ved at forbedre miljøpræstationen
- hvad der sker, hvis miljøledelses-systemets krav ikke opfyldes, herunder manglende opfyldelse af organisationens bindende forpligtelser

Kommunikation

Indføre og vedligeholde processer der er nødvendige for intern og ekstern kommunikation om miljøledelse og miljøledelsessystemet herunder:

- Hvad den vil kommunikere
- Hvornår den vil kommunikere
- Med hvem den vil kommunikere
- Hvordan og i hvilken form der skal kommunikeres

Dokumenteret information

Generelt

- a) dokumenteret information ifølge kravene i denne internationale standard
- b) dokumenteret information, som organisationen finder nødvendig af hensyn til miljøledelsessystemets effektivitet.

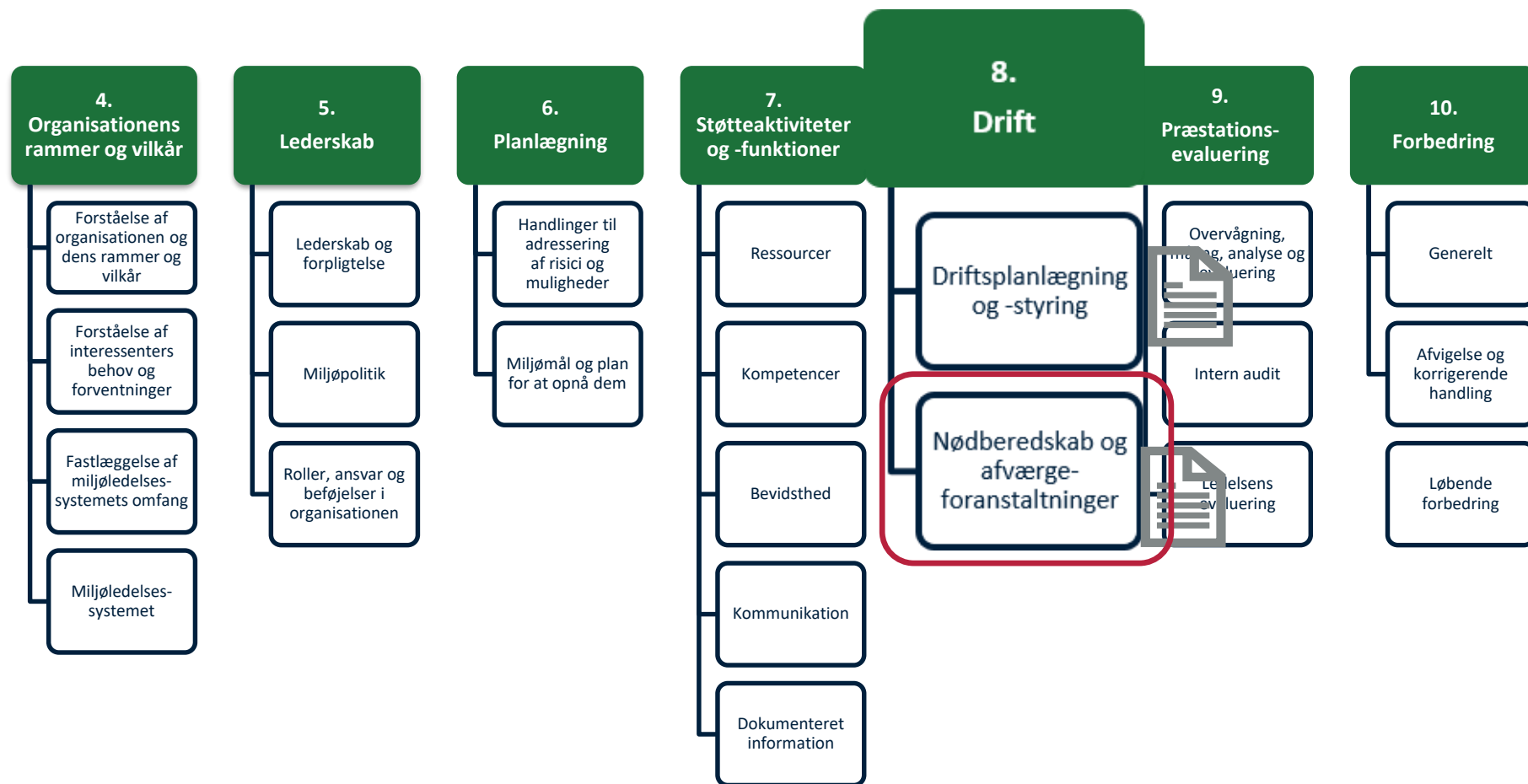
Udarbejdelse og opdatering

- a) identifikation og beskrivelse (fx titel, dato, forfatter eller referencenummer)
- b) format (fx sprog, softwareversion, grafik) og medie (fx papir, elektronisk)
- c) gennemgang og godkendelse med hensyn til egnethed og tilstrækkelighed.

Styring af information

- a) den er tilgængelig og egnet til anvendelse, hvor og når der er behov for den
- b) den er tilstrækkeligt beskyttet (fx mod tab af fortrolighed, forkert anvendelse eller tab af integritet).

ISO 14001:2015 indhold

Driftsplanlægning og -styring

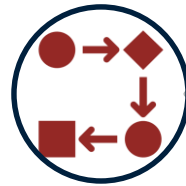
I et livscyklusperspektiv sikre at

- miljøkrav opfyldes i hele værdikæden
- fastlægge passende miljøkrav til indkøb af produkter og ydelser
- kommunikere miljøkrav til leverandører
- overveje informationsbehov i forbindelse med transport, brug af og endelig bortskaffelse af produkter og ydelser

Nødberedskab og afværgeforanstaltninger

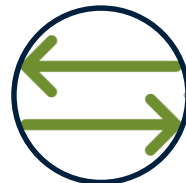
Etablere,
implementere og
vedligeholde
nødvendige processer
for at være forberedt
på og reagere på
potentielle
nødsituationer

Planlægge handlinger
for afværgelse af ugunstige
miljøpåvirkninger ved nødsituationer

Reagere på faktiske
nødsituationer

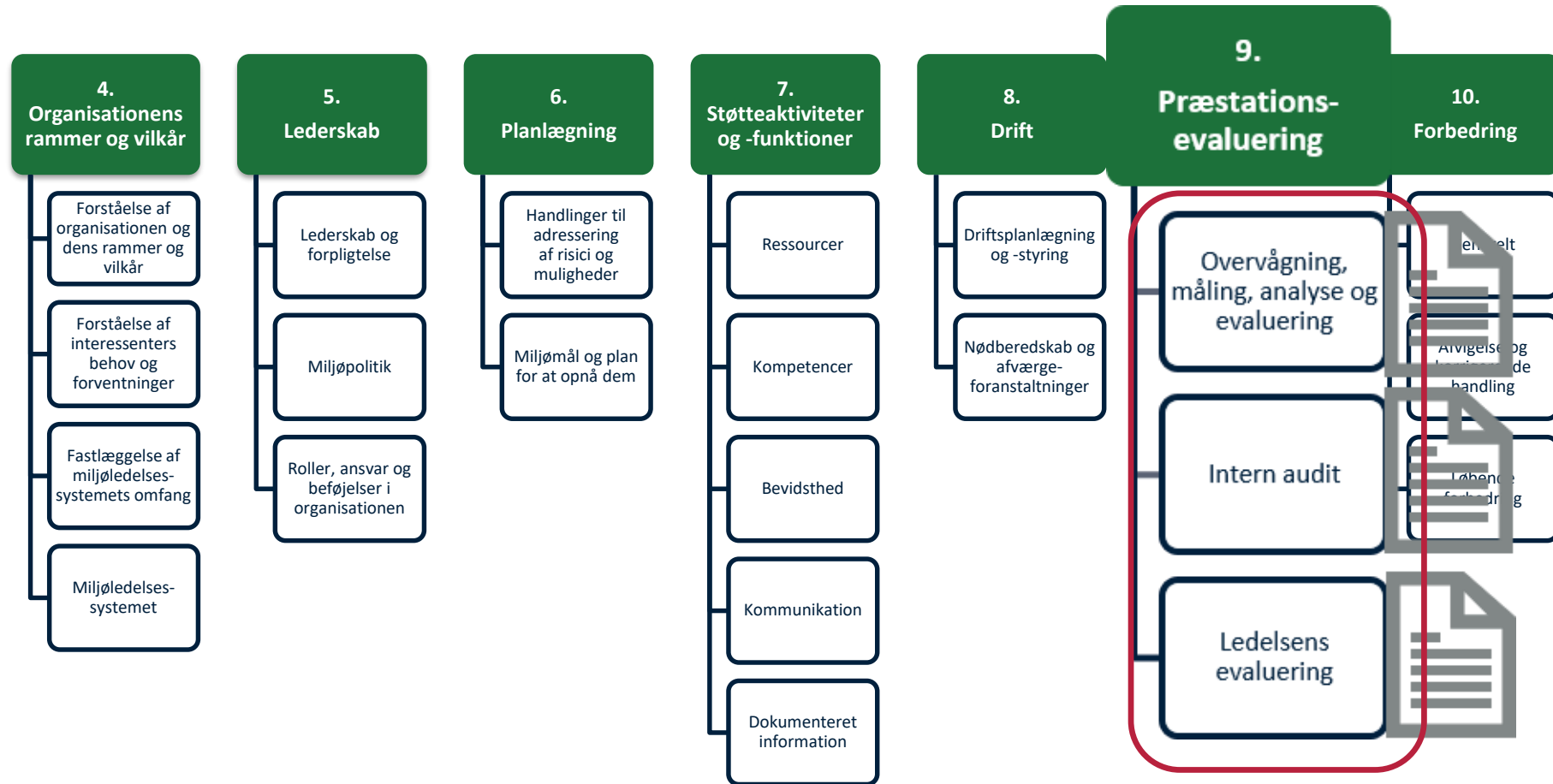
Håndtere konsekvenser af
nødsituationer

Afprøve og revurdere processer og
handling

Præstationsevaluering

ISO 14001:2015 indhold

Evaluering af overholdelse

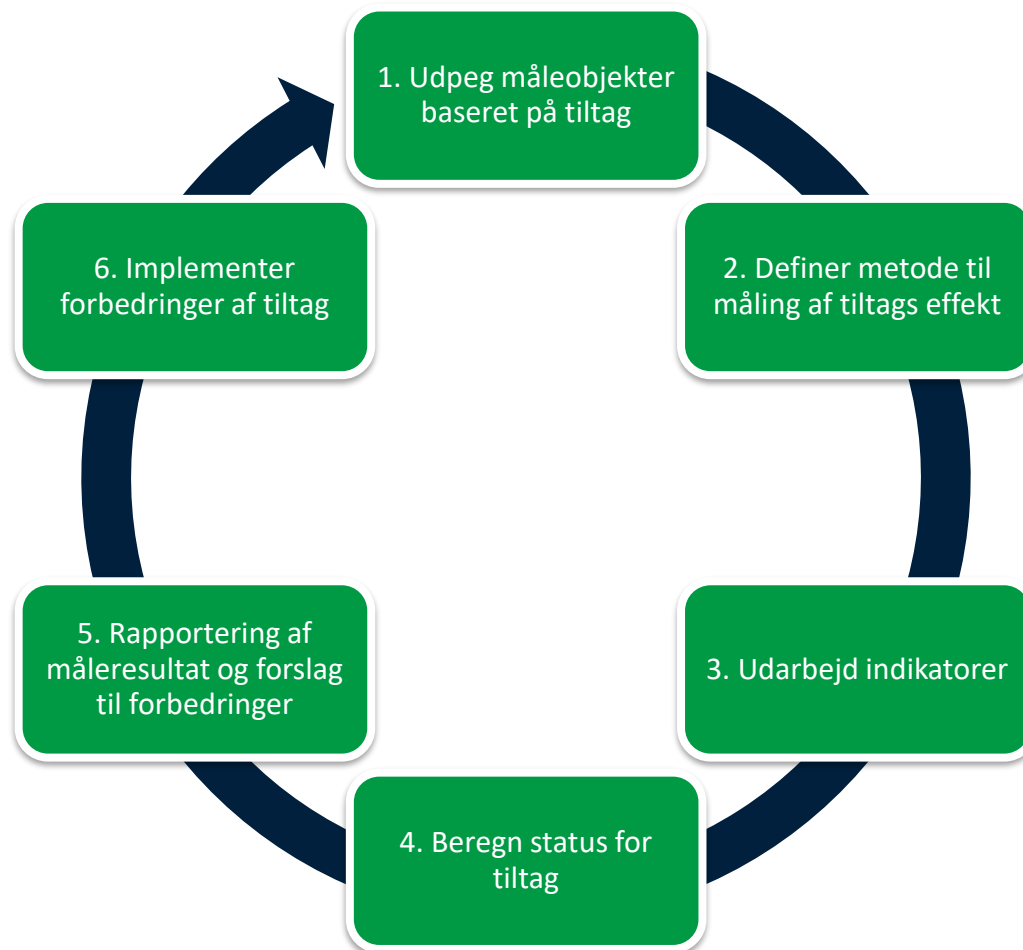

Virksomhedens miljøpræstation skal overvåges og evalueres løbende og relevante resultater gemmes.

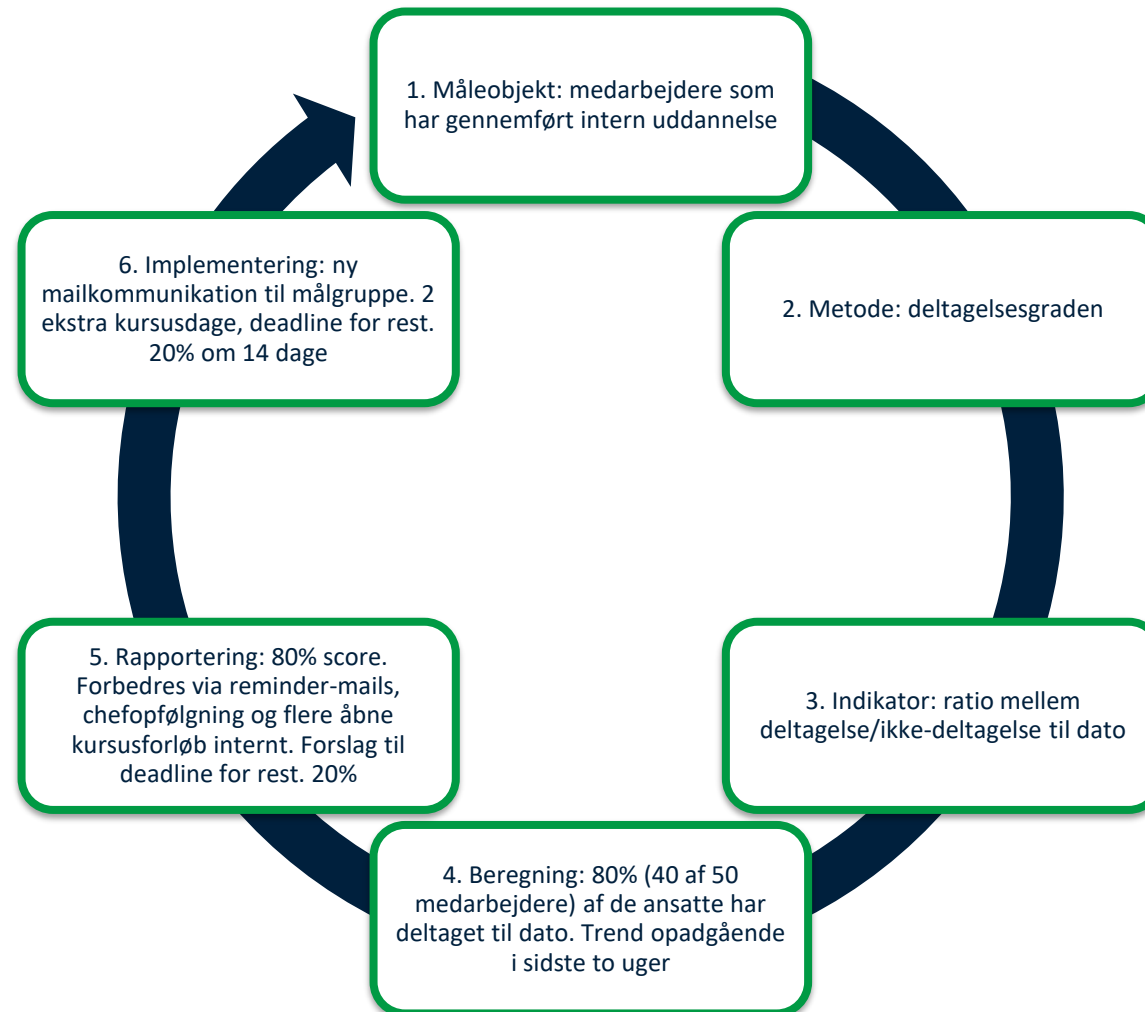
Beslut og beskriv:

- Hvad der skal måles, hvordan og hvor ofte
- Hvilke **metoder** der skal anvendes
- Hvilke kriterier der skal evalueres efter
- Hvornår resultaterne skal analyseres
- Hvordan resultaterne anvendes og gemmes

1-6 trin for måling

Eksempel: Plan for intern miljøtræning

Intern audit

Organisationen skal udføre intern audit med planlagte intervaller for at frembringe information om hvorvidt miljøledelsessystemet:

- opfylder organisationens egne krav
- kravene i standarden (certificering)
- er effektivt implementeret og vedligeholdt.

Organisationen skal

- etablere auditprogrammer og uddanne interne auditorer
- gennemføre og dokumentere interne audits

(ISO/IEC 19011 Auditering af ledelsessystemer)

Internt audit

Auditering med faste intervaller for at sikre:

Efterlevelse af
egne og
standardens
krav

Effektivitet i
implemen-
tering og
anvendelse af
systemet

Programmet for interne audits skal omfatte:

En PDCA-
model

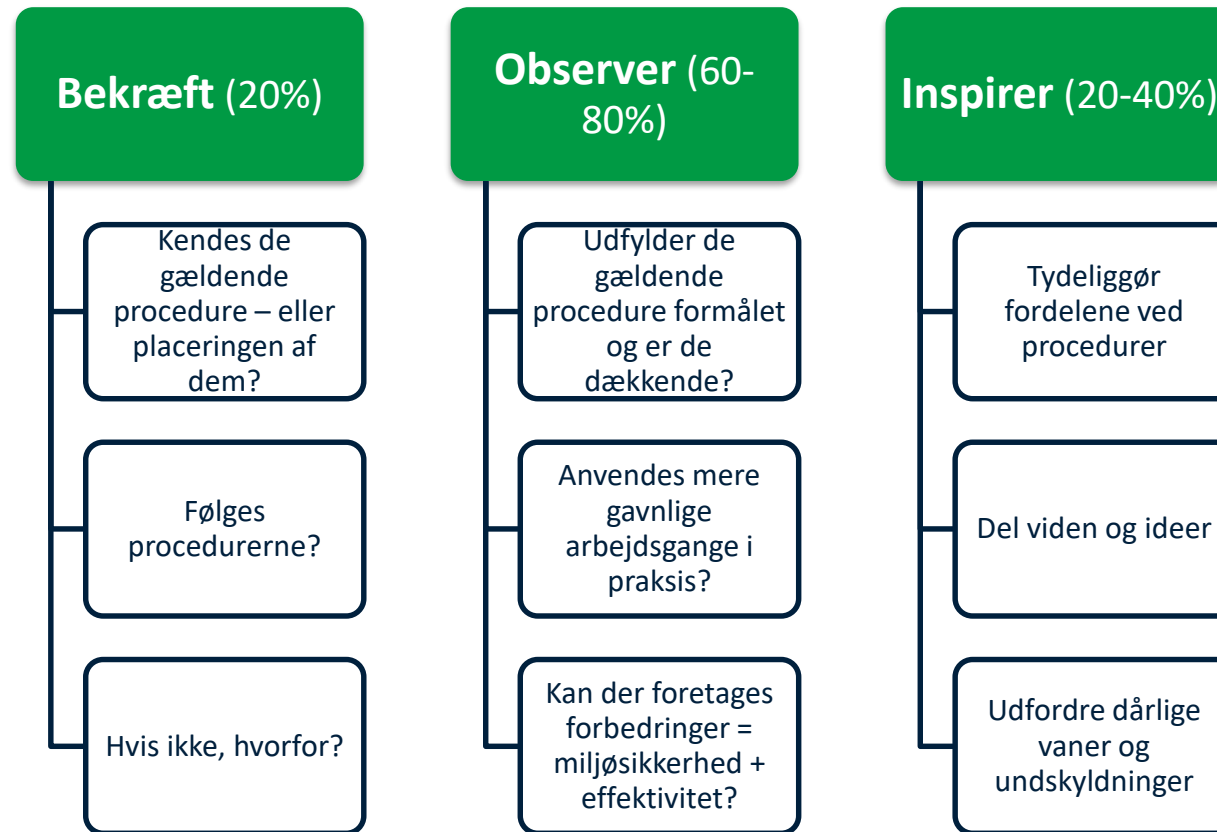
Audit-
kriterier og
anvendelses-
område

Roller til
sikring af
objektivitet
og
uafhængig-
hed

Proces for
rapportering
til ledelsen

Dokumenta-
tion af
program og
resultater

Intern auditors rolle

Ledelsens evaluering

Gennemgang af miljøledelsessystemet med faste intervaller for at sikre:

Egnethed

Tilstrækkelighed

Effektivitet

Programmet for ledelsens evaluering skal bl.a. omfatte:

Status fra sidst

Interne/eksterne forhold af relevans for systemet

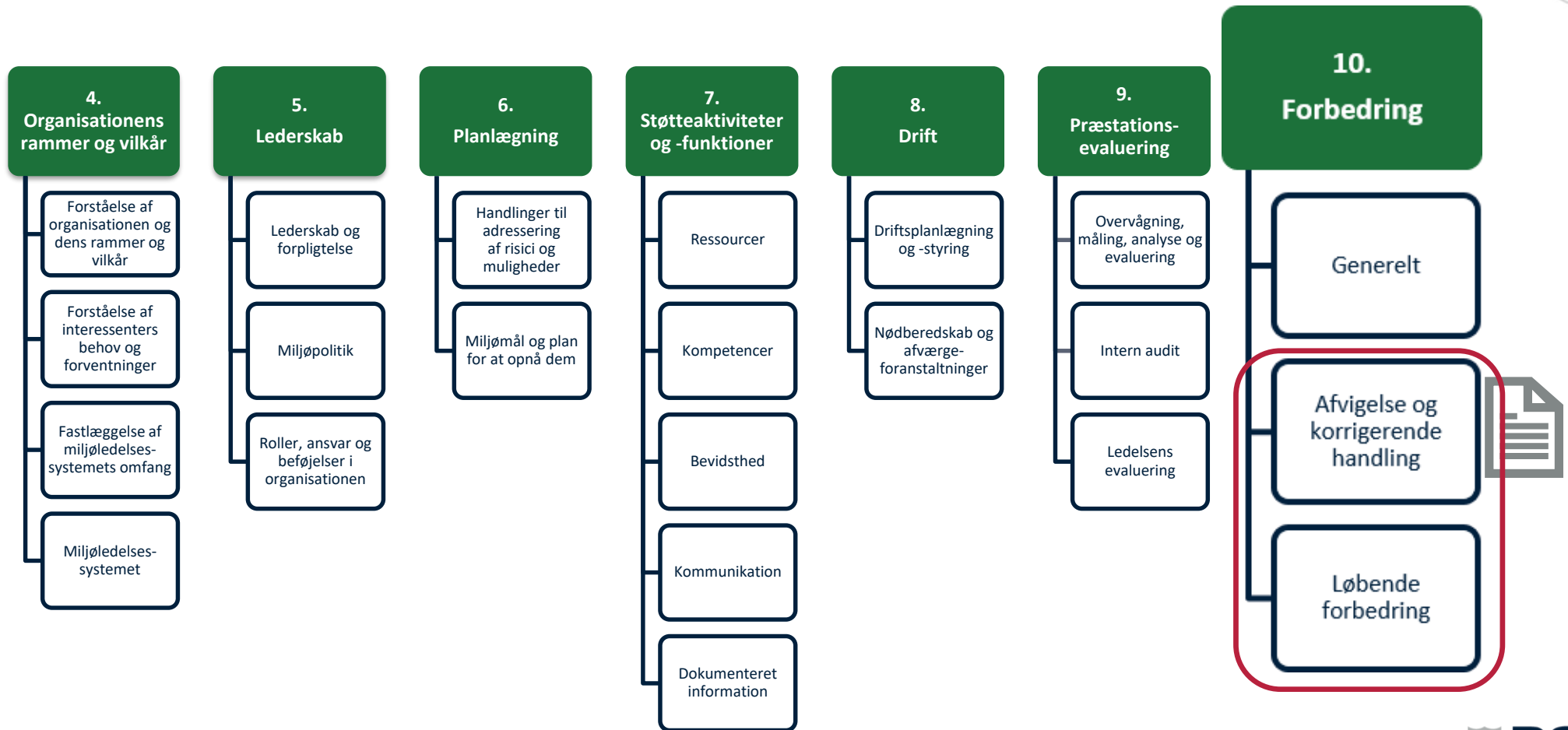
Feedback fra interessenter, resultater og trends

Internt audit-rapport

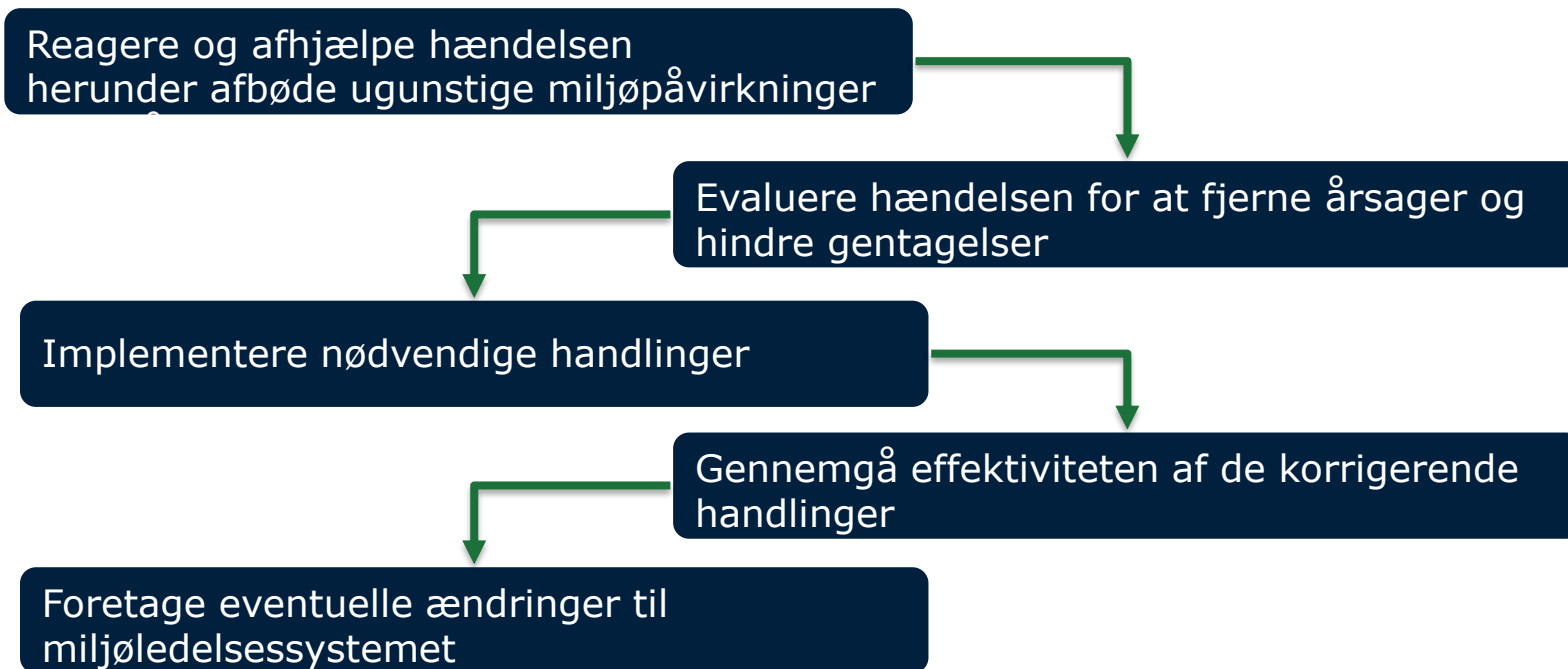
Væsentlige miljøforhold og status på risikohåndtering

Det omfang, hvori miljømål er nået

ISO 14001:2015 indhold

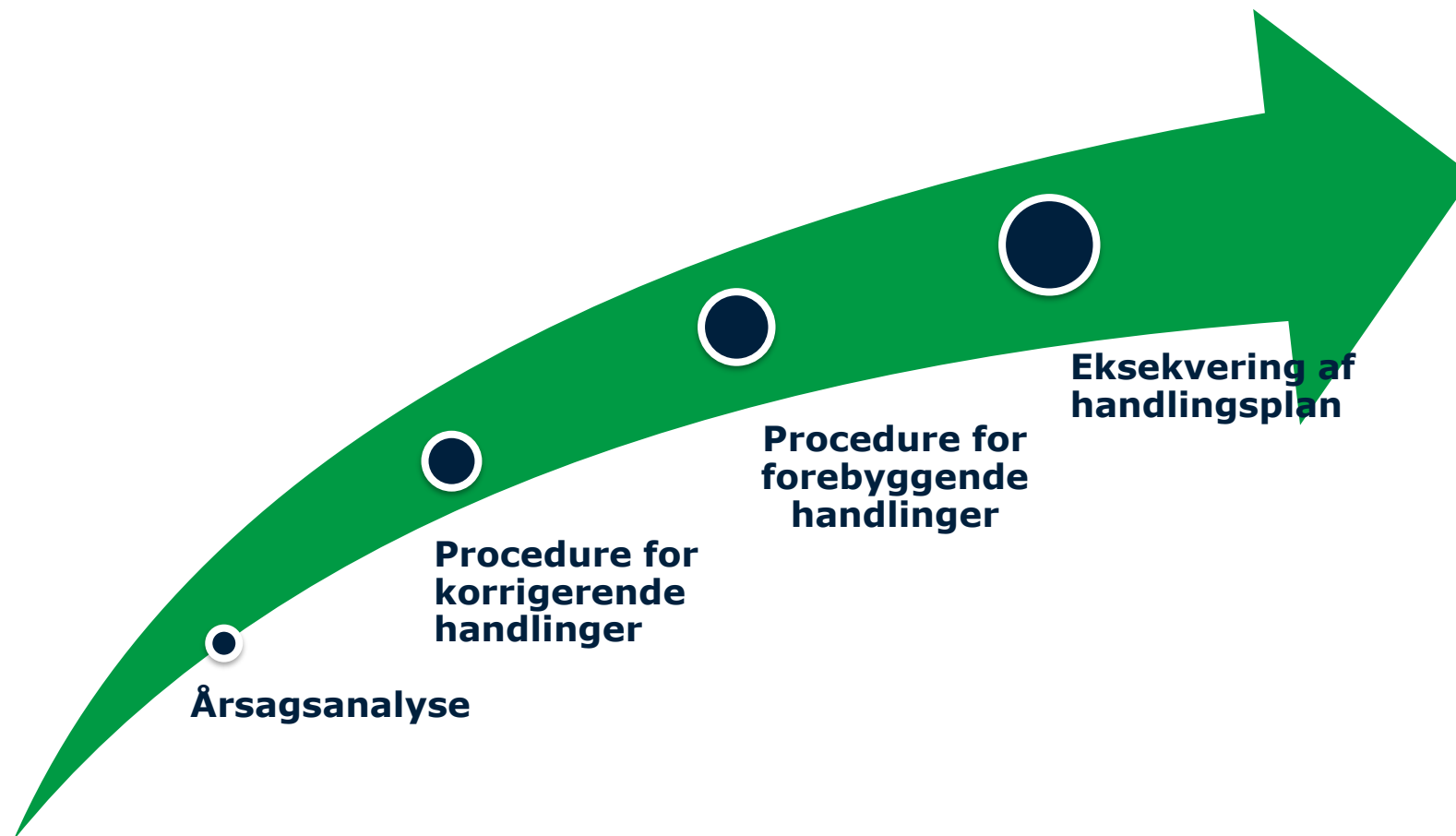

Afviigelser og korrigerende handling

Korrigerende handlinger skal stå i forhold til betydningen af de konstaterede afvigelsers virkninger, herunder miljøpåvirkningerne.

Løbende forbedringer

Opsamling

Videre kompetenceopbygning

20-21 Aug

Miljøledelse - ISO 14001
Diplomkursus - 2 dage

Dansk Standard, 12 etage,
Lokale B

Göteborg Plads 1
2150 Nordhavn

DKK 12.500,-

29 Sep

Sådan anvender du
miljøledelse til at
arbejde med FN's
verdensmål

Dansk Standard, 12 etage, Sal
1

Göteborg Plads 1
2150 Nordhavn

DKK 4.550,-

20 Okt

Miljøledelse - ISO
14001:2015 - Sådan
anvender du
standarden

Dansk Standard, 12 etage,
Lokale B

Göteborg Plads 1
2150 Nordhavn

DKK 4.550,-

26-27 Okt

Miljøledelse - ISO 14001
Diplomkursus - 2 dage

Dansk Standard, 12 etage, Sal
2

Göteborg Plads 1
2150 Nordhavn

DKK 12.500,-

23 Nov

Sådan anvender du
miljøledelse til at
arbejde med FN's
verdensmål

På gensyn!

Susan Redder Bruun

Tlf.: 40572341

Email: srb@ds.dk